

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ
КОМІТЕТ З ПИТАНЬ ОСВІТИ, НАУКИ ТА ІННОВАЦІЙ

Р І Ш Е Н Н Я

До протоколу № 90
від 15 грудня 2021 року

Про проект Закону України
“Про внесення змін до Закону України
“Про державну допомогу суб’єктам господарювання”
та інших законодавчих актів України щодо вдосконалення контролю
та моніторингу державної допомоги
суб’єктам господарювання”
(реєстр. № 5648 від 10.06.2021)

Комітет з питань освіти, науки та інновацій за дорученням Голови Верховної Ради України розглянув проект Закону України “Про внесення змін до Закону України “Про державну допомогу суб’єктам господарювання” та інших законодавчих актів України щодо вдосконалення контролю та моніторингу державної допомоги суб’єктам господарювання” (реєстр. № 5648 від 10.06.2021), поданий народними депутатами України Підласою Р.А. та іншими народними депутатами України, та зазначає про таке.

Згідно з пояснювальною запискою метою проекту Закону є приведення національного законодавства до правил контролю і моніторингу державної допомоги, що закріплені Угодою про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (далі – Угода про асоціацію) та, відповідно, *acquis* ЄС, а також удосконалення встановленого правового регулювання з метою ефективного функціонування системи контролю і моніторингу державної допомоги.

На думку авторів проекту Закону, його прийняття забезпечить:

- виконання міжнародних зобов’язань, передбачених Угодою про асоціацію;
- удосконалення встановленого правового регулювання з метою ефективного функціонування системи контролю і моніторингу державної допомоги;
- наближення національного законодавства у сфері державної допомоги до законодавства ЄС;
- зменшення кількості повідомлень, що надходять до Антимонопольного комітету;
- зменшення навантаження Антимонопольного комітету;

- концентрацію уваги Антимонопольного комітету на більш складних та масштабних справах;

- організацію ефективного розподілу повноважень для виконання функцій контролю і моніторингу державної допомоги.

Антимонопольний комітет України, який є Уповноваженим органом з реалізації Закону України “Про державну допомогу суб’єктам господарювання”, ретельно опрацювавши низку суттєвих зауважень, які надійшли від усіх зацікавлених міністерств до зазначеного законопроекту, вважає, що з метою забезпечення норм статей 262-267 Угоди про асоціацію між Україною та ЄС проект Закону реєстр. № 5648 може бути підтриманий у першому читанні.

Міністерство освіти і науки України надає пропозиції щодо внесення відповідних змін до законопроекту.

МОН пропонує в частину четверту розділу 10 законопроекту внести такі зміни:

1. в пункті 4 слово “господарювання” замінити словами “інноваційної діяльності”;

2. в пункті 7 після слова “державної” додати слово “фінансової”, слова “суб’єктам господарювання” виключити;

3. в пункті 8:

частину першу статті 17 після слова “партнерів” доповнити словом “замовників”.

4. в пункті 9 зазначено: “8. До законопроектів, проектів інших актів, які передбачають надання державної підтримки суб’єктам господарювання за рахунок ресурсів держави чи місцевих ресурсів у будь-якій формі, додається копія рішення Антимонопольного комітету України, передбаченого пунктами 1 і 2 частини шостої статті 10 або пунктами 1-3 частини сьомої статті 11 Закону України “Про державну допомогу суб’єктам господарювання” або зазначається у відповідному пункті пояснювальної записки до законопроектів чи проектів інших актів про непоширення дії цього Закону на підтримку суб’єктів господарювання чи про звільнення від обов’язку повідомлення про нову державну допомогу з посиланням на відповідні положення зазначеного Закону, проте, у поданій редакції проекту Закону України “Про державну допомогу суб’єктам господарювання” в статтях 10 та 11 немає вищезазначених пунктів. Пропонується цю норму привести у відповідність;

5. пункт 10 виключити враховуючи таке:

зазначеним положенням пропонується статтю 5 Закону України “Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки” доповнити частиною шостою наступного змісту:

“Надання державної підтримки суб’єктам господарювання за рахунок ресурсів держави чи місцевих ресурсів у будь-якій формі, передбаченої цим Законом, здійснюється з урахуванням положень Закону України “Про державну допомогу суб’єктам господарювання”.

Міністерство зазначає, що Закон України “Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки” визначає правові та організаційні засади цілісної системи формування та реалізації пріоритетних напрямів розвитку науки і техніки

в Україні. При цьому він не містить положень щодо порядку та умов надання державної підтримки чи допомоги суб'єктам господарювання.

Закон України “Про державну допомогу суб'єктам господарювання” встановлює правові засади проведення моніторингу державної допомоги суб'єктам господарювання, здійснення контролю за допустимістю такої допомоги для конкуренції, спрямований на забезпечення захисту та розвитку конкуренції, підвищення прозорості функціонування системи державної допомоги та дотримання міжнародних зобов'язань України у сфері державної допомоги.

Також відповідно до Закону України “Про державну допомогу суб'єктам господарювання” отримувачем державної допомоги є суб'єкт господарювання, а надавачем – орган державної влади. При цьому суб'єкт господарювання відповідно до Закону України “Про захист економічної конкуренції” повинен продукувати товар (виробляти продукцію або надавати послуги). Натомість відповідно до законів, які регулюють сферу наукової та науково-технічної діяльності, об'єктами державної підтримки є не суб'єкти господарювання – отримувачі державної допомоги, а напрями наукових досліджень, проекти з реалізації цих напрямів, а відтак Закон України “Про державну допомогу суб'єктам господарювання” не стосується предмета регулювання цих законів.

Згідно з положеннями статті 5 Закону України “Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки” реалізація пріоритетних напрямів розвитку науки і техніки забезпечується шляхом розроблення та виконання за визначеними пріоритетними тематичними напрями наукових досліджень і науково-технічних розробок державних цільових програм, державного замовлення на науково-технічну продукцію, підготовку наукових кадрів, інформаційне та матеріально-технічне забезпечення наукових досліджень і науково-технічних розробок.

Крім того, звертаємо увагу на необхідність приведення по тексту законопроекту терміну “ресурсів держави чи місцевих ресурсів” до вимог Бюджетного кодексу України.

Щодо змін, запропонованих МОН в частину четверту Розділу 10 Прикінцеві та перехідних положень законопроекту, частину першу статті 17 та виключення пункту 10, Антимонопольний комітет вважає, що пропозиції МОН не можуть бути підтриманими, оскільки вони суперечать правилам надання державної допомоги та призведуть до невиконання Україною міжнародних зобов'язань, що передбачені Угодою про асоціацію між Україною та ЄС.

Міністерство фінансів України надало низку суттєвих пропозицій щодо необхідності удосконалення законопроекту в частині дотримання чинних нормативно-правових актів України, якими регулюються питання бюджетно-фінансової дисципліни, та вважає, що проект Закону потребує доопрацювання.

Національна академія наук України у своєму висновку, відмічаючи в цілому слухні положення Проекту, пропонує врахувати також і пропозиції щодо його удосконалення.

1. Законопроект потребує термінологічного доопрацювання.
2. Уточнення потребують положення проекту щодо “Форми державної допомоги”.

3. В частині встановлення проектом додаткових умов щодо державної підтримки ведення інноваційної діяльності у вигляді посилення контролю з боку Антимонопольного комітету. На думку НАН України, це положення варто зробити тимчасовим і *відслідкувати його практику застосування та впливу на інноваційну діяльність*. Адже інновації якраз і сприяють створенню короткочасної монополії, завдяки якій підприємець отримує прибутки, заради яких він йде на пов'язаний із інноваціями ризик. Це вимагає прискіпливого відстеження наслідків застосування цього положення, чітко визначивши які саме стадії інноваційного процесу і протягом якого часу мають бути підтримані державою, а які – ні.

4. Проектом Закону доцільно було б виділити законодавчу ієрархію і не визначати конкретні сфери, товарні ринки тощо, яких стосується контроль та моніторинг державної допомоги. Достатньо визнання, що державна допомога може надаватися пріоритетним, соціально і економічно значимим, “чутливим” секторам, визначеним основоположними законами: “Про пріоритети науки і техніки”, “Про затвердження переліку пріоритетних галузей економіки”, “Про індустріальні парки”, “Про інноваційну діяльність”, які періодично повинні переглядатися.

5. Вимоги щодо визнання допустимою державної допомоги суб'єктам господарювання не ув'язані з довгостроковими пріоритетами державної економічної та соціальної політики, зокрема тими, що закладені в Програму діяльності Кабінету Міністрів України, ухвалену Урядом у червні 2020 року, зокрема:

- стимулювання економічного розвитку держави;
- забезпечення “повноцінного розвитку усіх секторів економіки України”;
- “сформування основи для подальшого підвищення благополуччя населення”;
- підтримка і стимулювання пріоритетних для збереження робочих місць галузей вітчизняної економіки.

6. У законопроекті, на думку НАН України, варто врахувати дотримання принципу конкурентного нейтралітету, адже надання державної допомоги в Україні має передбачати, крім іншого, забезпечення рівного й прозорого доступу до державних ресурсів як державних, так і приватних суб'єктів господарювання, що особливо актуально для малого та середнього бізнесу.

Інститут законодавства Верховної Ради України надає зауваження до законопроекту.

Національна академія правових наук України вважає, що проект Закону потребує істотного доопрацювання та перероблення.

Зокрема, НАПрНУ України звертає увагу на необхідності доопрацювання термінологічного апарату проекту Закону, привівши його у відповідність з положеннями Господарського кодексу України, Угоди про асоціацію (зокрема, терміни “економічна діяльність”, нове поняття “суб'єкт господарювання”). Термінологія щодо “перебігу строку давності повернення» державної допомоги та поняття “чинності державної допомоги” не відповідає її змісту. Поняття “строки давності” використовується виключно щодо строків позовної давності,

а в тексті проекту йдеться про строки вимоги повернення державної допомоги, що, крім того, суперечить ст. 256 ЦК України.

Підкомітет з питань науки та інновацій 13.12.2021 р. розглянув проект Закону реєстр.№ 5648 та пропонує Комітету підтримати законопроект та надіслати до Головного Комітету висновки Національної академії наук України, Національної академії правових наук України, Інституту законодавства України.

Комітет Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій, зважаючи на викладене, враховуючи інформацію голови підкомітету з питань науки та інновацій Комітету В. Колюха, **вирішив:**

1. Рекомендувати згідно з пунктом першим частини першої статті 114 Регламенту Верховної Ради України проект Закону України “Про внесення змін до Закону України “Про державну допомогу суб’єктам господарювання” та інших законодавчих актів України щодо вдосконалення контролю та моніторингу державної допомоги суб’єктам господарювання” (реєстр. № 5648 від 10.06.2021), поданий народними депутатами України Підласою Р.А. та іншими народними депутатами України, за результатами розгляду в першому читанні прийняти за основу.

2. Направити це рішення та висновки Національної академії наук України, Національної академії правових наук України, Інституту законодавства Верховної Ради України до Комітету Верховної Ради України з питань економічного розвитку.

3. Доручити секретаріату Комітету з питань освіти, науки та інновацій відслідковувати проходження проекту Закону України “Про державну допомогу суб’єктам господарювання” та інших законодавчих актів України щодо вдосконалення контролю та моніторингу державної допомоги суб’єктам господарювання” (реєстр. № 5648 від 10.06.2021), для того, щоб народні депутати України – члени Комітету могли подати відповідні правки до другого читання.

4. Контроль за виконанням рішення Комітету покласти на голову підкомітету з питань науки та інновацій Колюха В.В.

Голова Комітету

Сергій Бабак